

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C200 – LEE31**

zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 27 april 2010

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Valerie Taeldeman tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de inplanting van windmolens in het Vlaamse Gewest	3
Vraag om uitleg van mevrouw Tinne Rombouts tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over contacten met Europa met betrekking tot het nieuwe Mestdecreet	
Vraag om uitleg van de heer Karlos Callens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de Europese onderhandelingen met betrekking tot het mestbeleid	8
Vraag om uitleg van mevrouw Gwenny De Vroe tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het statuut van de milieucoördinatoren	14
Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over maatregelen tegen gehoorschade door luide muziek	17

■

Voorzitter: de heer Bart Martens

Vraag om uitleg van mevrouw Valerie Taeldeman tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de inplanting van windmolens in het Vlaamse Gewest

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman: Minister, in het kader van de stedenbouwkundige en milieuvergunningaanvragen voor de inplanting van windmolens in Vlaanderen worden de vergunningverlenende overheden steeds vaker geconfronteerd met diverse exploitanten die op dezelfde locatie windmolens wensen in te planten. Onder meer in mijn eigen gemeente Maldegem werden wij geconfronteerd met twee exploitanten die langs de expresweg elk zeven windmolens wensten in te planten. Uiteindelijk werden de stedenbouwkundige vergunning en de milieuvergunning verleend aan de ene, nadat de andere zijn aanvragen had ingetrokken.

Meestal gaat het in dat geval over projecten die op het vlak van milieuhygiënische en stedenbouwkundige aspecten heel vergelijkbaar zijn, waardoor bij de beoordeling van deze aspecten in het kader van de aanvraagprocedures geen onderscheid kan worden gemaakt. Vandaag wordt in het kader van de stedenbouwkundige en milieuvergunningsprocedure het principe toegepast dat wie eerst komt, eerst maakt. Met andere woorden: wie eerst een vergunningsprocedure inleidt, krijgt de vergunning. Bovendien worden eigenaars van percelen waar windmolens zouden worden ingeplant, geconfronteerd met verschillende exploitanten die beide hun project wensen te realiseren op die gronden.

Ten slotte moet ook worden gewezen op de eventuele incoherentie van de stedenbouwkundige vergunningverlener en de milieuvergunningverlener, waarbij conform de stedenbouwkundige vergunning windmolens kunnen worden ingeplant door een bepaalde exploitant, maar dat de milieuvergunningverlenende overheid een vergunning geeft voor windmolens van een andere exploitant. Dit komt de rechtszekerheid allesbehalve ten goede.

Minister, zijn er in het kader van de milieuvergunningsprocedure objectieve criteria opgenomen in de Vlaamse milieuregelgeving voor de beoordeling van een milieuvergunningsaanvraag voor de inplanting van windmolens? Geeft de huidige omzendbrief over de inplanting van windmolens voldoende rechtsbasis aan vergunningverlenende overheden om dergelijke aanvragen te beoordelen? Welke aanpassingen in de Vlaamse regelgeving zijn noodzakelijk om een oplossing te bieden aan deze problematiek, waarbij meerdere exploitanten met vergelijkbare projecten op het vlak van milieu en stedenbouw op dezelfde locatie windmolens wensen in te planten?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Voorzitter, het is een zeer interessante vraag. Dat is evident, gezien de vraagsteller. Ik heb er in het verleden ook al vragen over gesteld. Minister Van den Bossche zei dat ze wil gaan voor de verviervoudiging van het geïnstalleerde vermogen van windenergie in Vlaanderen. Minister Muyters, die verantwoordelijkheid draagt voor de ruimtelijke ordening, zei dat hij in de loop van februari onder andere met de administratie Leefmilieu zou overleggen met het oog op een nieuw ruimtelijk afwegingskader, vertrekkende van de omzendbrief van 2006. De bedoeling zou zijn om dat nieuwe ruimtelijk afwegingskader klaar te hebben tegen de zomer.

Minister, is er al overleg geweest en wat is het resultaat ervan? De Interdepartementale Windwerkgroep speelt een belangrijke rol. Hoe ziet u die rol ten aanzien van het beleid?

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Minister, het lijkt me een absurde situatie. In welke mate is er een mogelijkheid tot overleg voor de aanvraag wordt ingediend? Denkt u dat de gemeenten of andere instanties een soort regisseursfunctie kunnen opnemen zodat men niet in de problemen

komt op het moment dat die vergunning effectief wordt aangevraagd? Dan is men al een stap verder.

De heer Bart Martens: Minister, in welke mate kan de eengemaakte bouw- en milieuvergunning misschien een deel van de oplossing bieden? Dat gaat dan over het probleem dat sommige exploitanten in eenzelfde gebied de milieuvergunning krijgen van de bestendige deputatie op advies van de provinciale milieuvergunningscommissie, terwijl andere een conflicterend project hebben dat wel de stedenbouwkundige vergunning heeft gekregen van de gemachtigde ambtenaar. Dat zouden we kunnen vermijden door een ‘permis unique’ toe te passen. Dat hebben we ook aanbevolen in de resolutie van de commissie-Sauwens. Misschien kan dat voor de windmolens al eens worden uitgetest. Het gaat deels over identiek dezelfde beoordeling. De provinciale milieuvergunningscommissie met alle adviserende instanties kijkt ook naar landschappelijke inpasbaarheid en dergelijke. Dezelfde beoordeling wordt deels gemaakt door de Interdepartementale Windwerkgroep, die de gemachtigde ambtenaar adviseert. Dat is dus dubbel werk, waarbij we niet altijd consequent beleid krijgen.

Vandaag is er een benadering waarbij wie eerst komt, eerst maalt. De eerste exploitant die een vergunningsklaar project aanvraagt, valt vaak in de prijzen, maar dat is niet altijd het best onderbouwde en meest met de omgeving overlegde project. De vraag is in hoeverre we in een ander afwegingskader ook rekening moeten houden met de benutting van het totale potentieel in een bepaalde zone en het lokale draagvlak. Er zijn exploitanten die in een winstdeling voorzien met de ruimere omgeving en die een soort gebruiksrecht toebedelen aan de mensen die in een impactzone zitten, terwijl anderen enkel een opstalrecht geven aan die boer die toevallig de mast op zijn perceel krijgt, waar de omgeving dan met veel afgunst naar zit te kijken.

Misschien kan er in dat ruimtelijke afwegingskader, dat minister Muylers aan het opmaken is, ook rekening worden gehouden met de bredere, maatschappelijke lokale gedragenheid en participatie in bepaalde projecten.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Taeldeman, het verlenen van de milieuvergunning voor de exploitatie van windmolens gebeurt krachtens het Milieuvergunningsdecreet en zijn uitvoeringsbepalingen, gebundeld in de titels I en II van VLAREM. Voorafgaand aan de beslissing over het toekennen van de vergunning voor de grotere inrichtingen, de klasse 1-inrichtingen, wordt iedere aanvraag onderworpen aan het advies van meerdere overheidsdiensten, zoals de afdeling Milieuvergunningen, het Vlaams Energieagentschap, de diensten bevoegd voor ruimtelijke ordening. Die diensten verlenen een advies in de schoot van de bevoegde milieuvergunningscommissies, die op hun beurt een eindadvies geven aan de vergunningverlenende overheden. Die werkwijze garandeert een doorgedreven afweging van alle hinder en risicoaspecten die aan de exploitatie van windmolens zijn verbonden.

Ik kan erin komen dat het bestaan van een aantal objectieve wettelijke normen rond de toelaatbaarheid van de windmolens de rechtszekerheid zou verhogen bij iedereen die bij het dossier betrokken is.

In de huidige stand van de wetgeving zijn volgens artikel 5.20, paragraaf 2 van titel II van VLAREM geen sectorale geluidsnormen van toepassing. In de milieuvergunning kunnen wel geluidsemissiegrenswaarden worden opgelegd in functie van de omgevingsituatie. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met de milieukwaliteitsdoelstellingen inzake geluid, zoals bepaald in titel II van VLAREM. Bij de huidige beoordeling van de vergunningsaanvragen voor de exploitatie van windmolens wordt de omzendbrief EME/2006/01-RO/2006/02 betreffende het afwegingskader en de randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines als leidraad genomen. In die omzendbrief zijn een aantal milieukwaliteitsnormen opgenomen die toelaten een antwoord te geven op de vraag of de bewoners van

woningen gelegen binnen een straal van 250 meter met overdreven geluidshinder te maken kunnen hebben.

De omzendbrief bepaalt ook dat windturbines, omwille van het maximaal vrijwaren van de open ruimte, zo veel mogelijk moeten worden gebundeld met grootschalige infrastructuur, zoals belangrijke verkeersaders, grootschalige industriegebieden, zeehavengebieden enzovoort. De omzendbrief heeft ook aandacht voor slagschaduw. De omzendbrief schrijft voor dat het aantal uren slagschaduw beperkt moet blijven tot 30 uur per jaar. Indien meer slagschaduw verwacht wordt, dient men ofwel een grotere afstand te bewaren ten aanzien van woningen, ofwel de windturbine stil te leggen op die momenten waarop slagschaduw optreedt.

Omzendbrieven hebben in principe geen verordenend karakter en kunnen bijgevolg ook geen nieuwe en dwingende rechtsregels creëren. De omzendbrief betreffende het afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines bevat bijgevolg slechts richtlijnen die de Vlaamse overheid zich voorneemt te volgen bij het onderzoek van aanvragen betreffende windturbines. Ik heb daarom aan de afdeling Milieuvergunningen gevraagd te onderzoeken of de bestaande toelaatbaarheidscriteria betreffende de hinder en de risico's die aan de exploitatie van windmolens zijn verbonden, in de regelgeving nog meer kunnen worden gespecificeerd. Minister Muyters onderzoekt momenteel ook of er op het vlak van ruimtelijke ordening nood is aan een duidelijker rechtskader voor de inplanting van windmolens. Daar is ook al overleg rond gepleegd.

Uit de praktijk blijkt dat niet alleen de gemeente Maldegem geconfronteerd wordt met het probleem dat verschillende exploitanten tegelijkertijd aanvragen indienen voor het inplanten van windmolens op dezelfde locatie. Meerdere op het vlak van milieuhygiëne en stedenbouw vergelijkbare aanvraagdossiers die voor dezelfde bedrijfslocatie werden ingediend, worden vandaag geadviseerd in chronologische volgorde van de data waarop ze ontvankelijk en volledig werden verklaard. Indien voor de betrokken terreinen al een vergunning werd afgeleverd of een positief advies voor de inplanting werd gegeven, wordt daarmee rekening gehouden bij de adviesverlening over het navolgende dossier.

De overheid is er ingevolge de bepalingen van titel II van VLAREM aan gehouden verschillende ingedeelde inrichtingen, die een milieutechnische eenheid vormen of zullen vormen, als een geheel te beschouwen met het oog op het beoordelen van het nadeel dat zij kunnen berokkenen aan mens of milieu. Het feit dat verschillende inrichtingen een verschillend eigendomsstatuut hebben, verhindert niet dat zij een milieutechnische eenheid kunnen vormen. Alleszins mag een opeenvolging van beslissingen niet tot gevolg hebben dat de veiligheid voor de omwonenden in het gedrang komt of de hinder onaanvaardbare proporties aanneemt. In dat geval beschikken mijn diensten over de mogelijkheid om gebruik te maken van hun beroep tegen de afgeleverde vergunning. Het zou van onbehoorlijk bestuur getuigen mocht de vergunningverlenende overheid door het toekennen van een nieuwe vergunning de rechten die zijn ontstaan uit een eerder afgeleverde vergunning beknotten of ongedaan maken. U stelt het zelf in uw vraag, en u stelt het ook zelf in vraag, dat vandaag voor vergelijkbare windmolenprojecten het principe dat wie eerst komt, eerst maalt, wordt gehanteerd.

Om de rechtszekerheid in het kader van de beoordeling van vergunningsaanvragen te verhogen, meen ik dan ook dat het opportuun is om te onderzoeken of er via een systeem van concessies voor de inplanting en exploitatie van windmolens kan worden gewerkt. In voorkomend geval moet worden onderzocht of hiervoor regelgevende initiatieven moeten worden genomen.

In de klassieke situatie zullen concessies echter maar kunnen worden verleend op gronden van de overheid, hetzij nadat de overheid heeft onteigend, hetzij nadat de overheid een zakelijk recht heeft verkregen, bijvoorbeeld een opstalrecht. Omdat overheden niet zomaar alle mogelijke zoeklocaties voor de inplanting van windmolens zullen kunnen onteigenen of

er een zakelijk recht op kunnen nemen, zal de onteigeningsbeslissing of een beslissing om een zakelijk recht te laten vestigen, moeten worden voorafgegaan door locatiestudies om goed te weten waar windmolens het best kunnen worden ingeplant, natuurlijk ook rekening houdend met onder meer de leefmilieu-impact.

De windwerkgroep kan hierbij een belangrijke rol spelen door de ingediende studies te beoordelen en aan de betrokken overheid een eenduidig advies voor te leggen. In de regelgeving kunnen objectieve beoordelingscriteria worden opgenomen. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan milieuhygiënische en stedenbouwkundige criteria. Ook bij het verlenen van de concessies zelf, is het in een dergelijk systeem van concessies wenselijk om de rol van de windwerkgroep te versterken in het kader van de beoordeling van de offertes van de verschillende aanvragers. Ook hiervoor kunnen objectieve criteria worden verankerd. Naast de stedenbouwkundige en milieuhygiënische criteria, kunnen hierbij ook de technische realiseerbaarheid en de kostprijs van een project en natuurlijk ook de energiecapaciteit als beoordelingscriteria gelden. Een alternatieve oplossing zou kunnen zijn om concessies te verlenen op het gebruik van wind binnen bepaalde ruimtelijk afgebakende zones. Het is duidelijk dat hier vandaag nog geen rechtsgrond voor bestaat. Vroeger bestond die wel, want voor de oude traditionele molens, die her en der nog staan, bestonden er windrechten. Misschien moeten we eerder in die richting denken.

Een andere mogelijke piste om meer rechtszekerheid te bieden, is om bij de beoordeling van de vergunningsaanvragen voorrang te geven aan coöperatieve structuren van windmolen-exploitanten of tenminste om deze samenwerking aan te moedigen. De vraag is echter hoe dit juridisch kan worden verankerd en afgedwongen.

Vandaag kan ik u dus geen eensluidend antwoord geven op de vraag hoe deze problematiek het best kan worden aangepakt en welke regelgevende initiatieven hiervoor noodzakelijk zijn. Maar zoals gezegd, zijn er wel degelijk pistes die nader onderzoek verdienen. Met betrekking tot de problematiek van de verdere onderlinge afstemming van de milieu- en de stedenbouwkundige vergunning, waar ook de heer Martens naar verwees, wil ook ik verwijzen naar het onderzoek dat door de Vlaamse administratie wordt opgestart ingevolge de aanbeveling van zowel de commissie-Berx in haar rapport over een snellere en betere besluitvorming voor complexe projecten, als de conclusies van de commissie-Sauwens, waar de heer Martens trouwens een grote bijdrage aan heeft geleverd, om tot een mogelijke integratie te komen van de stedenbouwkundige- en de milieuvergunning voor specifieke projectcategorieën, en ik meen dat een windmolen daar perfect onder kan vallen. De inplanting van een park is een voorbeeld dat in een van de conclusies van de commissie-Berx of van de commissie-Sauwens naar voren wordt gebracht. Het is een perfect voorbeeld, we moeten er echt werk van maken. Ik ben ervan overtuigd dat we het kader beter moeten uitwerken.

Mevrouw Eerlingen suggereerde om op voorhand samen te zitten en ik meen dat daartoe een aantal mogelijkheden zijn. Zo staat in het nieuwe decreet Ruimtelijke Ordening de mogelijkheid om op basis van een project een soort preadvies te hebben, en misschien moeten we de windmolenparken daarin onderbrengen om op die manier iedereen op voorhand rond de tafel te krijgen en een preadvies te formuleren.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman: Minister, bedankt voor uw antwoord. Het is inderdaad zo dat de bestaande omzendbrief van 2006 een aantal krachtlijnen of richtlijnen bevat over de manier waarop men de windturbines het beste inplant. Er is sprake van het behouden van een afstand van 250 meter ten opzichte van de eerste bewoning, men geeft de voorkeur aan een bundeling van turbines, dat zijn minimaal drie turbines, en in die omzendbrief staat ook een heel hoofdstuk over de slagschaduw. Zoals u zelf in uw antwoord hebt gezegd, zijn dit echter slechts richtlijnen en kan er vaak via een studiebureau of met een motivatienota een degelijk antwoord op gegeven worden en wordt er soms van afgeweken. Die omzendbrief kon

daardoor ook in onze gemeente geen antwoord bieden op alle vragen en alles wat er toen leefde.

Ik heb begrepen dat u in de commissie een soort aanzet wilt geven om dergelijke problemen in de toekomst te vermijden en ik onthoud dat u een soort onderzoek vooropstelt naar concessies die kunnen worden verleend aan de hand van het toekennen van windrechten. Dat is een systeem dat waarschijnlijk van naderbij onderzocht moet worden. Ik onthoud ook dat u aanhaalt, en ik ben daar zelf ook voorstander van, dat er een mogelijkheid is om te werken met locatiestudies die zeggen waar windparken het beste kunnen worden ingeplant. Ik onthoud ook het voorstel van mevrouw Eerlingen over de projectvergaderingen.

De voorzitter: De heer Bothuynne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuynne: Minister, dank u voor het uitgebreide antwoord. Het geeft een overzicht van wat er allemaal mogelijk is om regelgevend op te treden. Voor wat betreft het systeem van de concessies zal er moeten worden onderzocht hoe deze zich verhouden tot de bestaande sites en de bestaande niet-vergunde projecten, want daar zouden er ook problemen kunnen opduiken.

Ik heb begrepen dat er een overleg is geweest met minister Muylers. Is het de bedoeling om dat overleg nog te herhalen in de loop van de komende weken of maanden? Dit om een en ander op elkaar af te stemmen. De suggestie van de voorzitter ging ook in die richting. Het is belangrijk dat we in Vlaanderen een coherent geheel van richtlijnen, al dan niet in een decretaal kader gegoten, naar voren schuiven.

De heer Bart Martens: Minister, we zouden die concessies als een plan B kunnen beschouwen voor die sites waar projectontwikkelaars het niet eens worden of waar de projecten met elkaar conflicteren. Dan kan de overheid, of dat nu de gemeentelijke, de provinciale of de gewestelijke overheid is, zeggen dat geen enkele van de projecten vergunningsklaar is en dat zij zelf voor die locaties zal uitmaken waar er optimaal windmolens zouden komen. Dan zal zij concessies verlenen of het opstalrecht veilen aan de meestbiedende. Het voordeel daarvan zou zijn dat de gigantische sommen geld die nu een toevallige boer krijgt, door de overheid worden afgeroomd en misschien ter beschikking kunnen worden gesteld aan een ruimere omgeving. In Duitsland krijgt iedereen die binnen een bepaalde impactzone of geluidscontour rond een windmolen woont, een vergoeding. Dan valt, bij wijze van spreken, een ruimere omgeving in de prijzen dan in de huidige situatie waarin alleen de verlener van het opstalrecht gigantische sommen per jaar krijgt voor de windmolen op zijn perceel.

Dat systeem van de concessies is niet nieuw. Voor de offshoreparken verleent de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG), de federale regulator, de concessies. Meerdere exploitanten kunnen aanvragen indienen. Finaal beslist de CREG welk dossier het beste is: niet het dossier van diegene die als eerste zijn aanvraag heeft ingediend, maar wel het beste dossier valt daar uiteindelijk in de prijzen.

De voorzitter: Dit wordt ongetwijfeld vervolgd. Wij hebben ook aan minister Muylers gevraagd om op een bepaald moment eens terug te komen met zijn oefening over het ruimtelijk afwegingskader.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Tinne Rombouts tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over contacten met Europa met betrekking tot het nieuwe Mestdecreet

Vraag om uitleg van de heer Karlos Callens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de Europese onderhandelingen met betrekking tot het mestbeleid

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Voorzitter, ik wil eerst een rechtzetting doen met betrekking tot de titel. Daar was bij het nalezen overgelezen. Het gaat uiteraard om het actieplan en niet om het nieuwe Mestdecreet. Ik denk niet dat het de bedoeling is dat we opnieuw met een volledig nieuw Mestdecreet starten.

Tijdens de vorige legislatuur is in overleg met Europa een nieuw Mestdecreet opgemaakt. Een radicale wijziging in de aanpak ten aanzien van het voorgaande Mestdecreet bestond erin om stap voor stap en in samenwerking met de landbouwsector te streven naar betere resultaten. Uit het verleden bleek immers dat de sector met de rug tegen de muur werd gedrukt door niet-haalbare normen en de onuitvoerbaarheid van een aantal vooropgestelde maatregelen. Wij hebben dat hier in het parlement meerdere keren besproken. Landbouwers werden daardoor vaak gedemotiveerd en op die manier bleven positieve resultaten uit. Het nieuwe Mestdecreet zette dan ook in op sensibilisering en haalbaarheid om op die manier, hopelijk, positieve resultaten te bereiken. Ondertussen staan we opnieuw voor een rapporteringsjaar ten aanzien van Europa. Vandaar mijn vraag.

Een volledig nieuw decreet implementeren en tot uitvoering brengen, wat we in de vorige legislatuur hebben trachten te doen, is geen evidente taak en is bovendien zeer tijdrovend. Zowel de administratie als de landbouwers te velde hebben hun uiterste best gedaan. Zij kwamen in contact met een volledig vernieuwde aanpak, nieuwe instrumenten en maatregelen. Anderzijds is enkele maanden geleden het voortgangsrapport besproken in het parlement. Ik moest mij daarbij spijtig verontschuldigen. Maar ik heb het voortgangsrapport gelezen en ik denk dat we toch terecht fier mogen zijn op een aantal geboekte resultaten.

Het aantal overschrijdingen van de 50 milligram nitraat per liter – van de Nitraatrichtlijn – daalde de laatste 3 jaar van 43 percent naar 27 percent. Ik benadruk hier dat het gaat om één overschrijding in het heel fijnmazige Vlaamse meetnet van 800 meetpunten. Dit is frappant, zeker als je ziet hoe sommige andere landen meten. Bijvoorbeeld Denemarken heeft slechts zestig meetpunten. Er moet gesproken worden over de correlatie tussen de verschillende meetmethodes en de overschrijdingen die worden gehaald. Het mag zeker worden benadrukt dat wij een zeer fijnmazig meetnet hebben.

De gewogen gemiddelden van nitraatresidumetingen daalden de laatste 3 jaar van 91 naar 67. Dit is een nieuw instrument in het Mestdecreet. We wilden het gebruiken om mensen te sensibiliseren om op die manier resultaten te boeken. Ook hier wil ik benadrukken dat wij als enige regio in Europa met dat systeem werken. Het kan een zeer waardevol instrument zijn. We moeten opletten op welke manier we het inzetten, zeker omdat we de enige regio zijn die ermee werkt.

Door onder andere de daling van de veestapel en het gebruik van fosfaatarm voeder voor de veredelingssector kennen we een gemiddeld fosfaatgebruik uit dierlijke mest van 71 kilogram. Dat is een duidelijke afname. Het is interessant om dat in de kijker te zetten. Zeker omdat we minder gebruiken dan we mogen.

We waren de afgelopen jaren op zoek naar inspanningen van de tuinbouwsector. Ook ten aanzien van de tuinbouwsector zijn er vooreerst strenge maatregelen opgenomen, onder andere het milieukundig verantwoord afzetten van de spuistroom op landbouwgrond. De implementatie hiervan heeft enige tijd in beslag genomen. Dat is zo met nieuwe maatregelen.

Ze zijn niet altijd snel of tijdig in werking. De meetbaarheid van de resultaten zal ongetwijfeld de komende jaren beter kunnen worden vastgesteld. Deze resultaten zijn het onmiskenbare bewijs dat ons Mestdecreet, dat voortvloeit uit het laatste goedgekeurde actieplan en dat het accent legt op sensibilisering, samenwerking met de sector en haalbaarheid, zijn vruchten afwerpt.

Ondertussen vernemen we, minister, dat u de eerste contacten hebt gelegd met Europa om een blik te richten op de toekomst. Niettemin heerst er de nodige ongerustheid in de land- en tuinbouwsector. De motivatie van de sector kan heel snel onderuit worden gehaald. Deze bezorgdheid wou ik u graag meedelen, minister. Aangezien die motivatie een duidelijke drijfveer is, kan zijn, moet zijn, voor het bereiken van de doelstellingen, hoop ik dat u hier de nodige aandacht aan wilt besteden.

Verwacht u dat Europa ons de ruimte zal geven om door te gaan op de ingeslagen weg van 3 jaar geleden? Er worden immers al heel wat positieve resultaten geboekt. Zal het voldoende zijn om de nitraatdoelstellingen na te streven met als rode draad sensibilisering, haalbaarheid en samenwerking met de sector die we in het vorige Mestdecreet hebben ingeschreven?

Ervaart u dat onze strenge rapporteringsmethoden en instrumenten hun vruchten afwerpen bij Europa? Ik had het daarnet al over ons meetnet dat zo fijnmazig is. We zijn de enigen in Europa die de nitratenresidumeting gebruiken. Volstaan de genomen maatregelen om de positieve tendensen die we nu kennen, gestaag voort te zetten?

Beschikt u over een inventaris van alle administratieve handelingen die verbonden zijn aan het huidige Mestdecreet? Ik vraag dat omdat de ervaring leert dat we heel goed kunnen toezien op welke manier we de administratieve vereenvoudiging kunnen inbouwen. Europa legt echter administratieve lasten op. Dat is voor iedereen vervelend, maar zeker deze sector vraagt om ze zo goed mogelijk af te bouwen. Hebt u zicht op de verplichtingen die kunnen worden vereenvoudigd of geschrapt? Ziet u mogelijkheden om deze administratieve ballast te verminderen? Is er ruimte om hier in de toekomst blijvend aandacht aan te besteden?

De voorzitter: De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens: Voorzitter, minister, sinds kort startte de Vlaamse Regering onderhandelingen op met Europa over het mestbeleid. De Europese Commissie zou niet tevreden zijn met het huidige Vlaamse Mestdecreet. Ze vindt dat de waterkwaliteit niet snel genoeg vooruitgaat en ook dat de penalisaties ontoereikend en niet efficiënt zijn. Europa heeft laten weten dat bij een actieplan dat onvoldoende ingrijpend is, de derogatie niet meer zou worden aanvaard.

Het gevolg zou zijn dat men om de waterkwaliteit verder én sneller te verbeteren, de normen voor nitraat en fosfor zou verscherpen. Met dergelijke normen, zowel voor stikstof als voor fosfaat, kan moeilijk nog worden gesproken over maximaal te realiseren opbrengsten. Het imago van de Vlaamse landbouwproducten is gestoeld op frisse en gezonde planten, met andere woorden: intensief en met topkwaliteit die afzet vindt in heel de wereld. De economische benadering mag dan ook niet uit het oog worden verloren.

De onderhandelingen met Europa over een nieuw mestbeleid werden daarenboven opgestart zonder dat de landbouworganisaties – dat heb ik gelezen in een landbouwtijdschrift – daarin gekend werden, terwijl zij toch de eerste betrokken partij zijn.

In dit kader werd 2 jaar geleden een studie op poten gezet die tot doel had met een differentiëring van de normen te werken om de nitraatresidu's naar juiste waarde te beoordelen, waarbij onder andere de teelt zelf en de bodemtextuur als belangrijke parameters geselecteerd zouden worden. De resultaten zijn nog steeds niet bekend.

Minister, wat is de stand van zaken van de gesprekken met de Europese Commissie over het mestbeleid? Welke bezwaren werden door Europa reeds geuit tegen het huidige beleid? Zullen de landbouworganisaties bij de voorbereiding van deze onderhandelingsronde worden

betrokken? Zo ja, op welke manier en wanneer? Wat is de stand van zaken van de studie waar ik het over had?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, ik dank u voor de vragen omdat ze me de kans bieden om een en ander op een rijtje te zetten.

Op 22 september 2005 werd Vlaanderen veroordeeld door het Europees Hof voor het niet correct uitvoeren van de Nitraatrichtlijn. Dat was de aanleiding voor de uitwerking van een actieprogramma dat werd vertaald in het Mestdecreet van 22 december 2006. Op die manier heeft Vlaanderen zich volledig in regel gesteld met de Nitraatrichtlijn.

Het Mestdecreet nam een aanvang op 1 januari 2007. Het actieprogramma, waarop het Mestdecreet is gebaseerd, moet binnen de 4 jaar geëvalueerd en zo nodig bijgestuurd worden. Zowel de herziening van het actieprogramma met de bijhorende wetwijzigingen als de derogatie verloopt in nauw overleg met de Europese Commissie. Het is trouwens de Europese Commissie die oordeelt of het actieprogramma volledig conform de Nitraatrichtlijn is. Sinds eind 2009 wordt dan ook met Europa intensief overleg gepleegd.

Een eerste bespreking met de Commissie had plaats op 17 december 2009. Tijdens deze bespreking werd in de eerste plaats toelichting gegeven bij de resultaten van het eerste actieplan dat eind dit jaar ten einde loopt. Hiervoor werd vooral gebruik gemaakt van de gegevens die werden opgenomen in het voortgangsrapport 2009 van de Mestbank. Dit voortgangsrapport werd in deze commissie besproken op 9 februari 2010. Van de eerste ontmoeting werd ook gebruik gemaakt om een aantal voorstellen tot verdere aanpak toe te lichten, die in het actieprogramma 2011-2014 verder kunnen worden uitgewerkt. Deze eerste voorstellen waren onder andere gericht op het bestendigen van een hele reeks lopende initiatieven, een aanpassing van sommige maximale bemestingsnormen, een differentiëring van de nitraatresidunormen in de bodem, een betere begeleiding van de land- en tuinbouwers, een aanpassing van uitscheidingscijfers en nog een hele reeks andere.

Op 12 maart 2010 volgde een tweede overleg met de Commissie. Op deze vergadering werd vooral ingegaan op de vragen die wij op 14 januari van de Commissie ontvingen naar aanleiding van de eerste bespreking. Aan de hand van uiteenlopende meetgegevens en resultaten van wetenschappelijk onderzoek werd een antwoord geformuleerd op de verschillende vragen van de Commissie. Sommige antwoorden waren uitvoerig onderbouwd met cijfermateriaal.

Uit de discussie met de Commissie komen volgende belangrijke strikte eerste reacties van de Commissie naar voren met betrekking tot het gevoerde beleid en het uit te werken actieplan. Alle maatregelen moeten in het teken staan van het halen van de doelstellingen van de Nitraatrichtlijn. Hierdoor kan er dan ook op dit ogenblik geen sprake zijn van een differentiëring van de nitraatresidunormen voor gewas en/of bodem, tenzij men kan aantonen dat dit geen negatief effect heeft op het halen van de doelstellingen van de Nitraatrichtlijn. Er mag volgens de Commissie niet meer gewerkt worden met bemestingsnormen die gebaseerd zijn op maximale producties, maar wel op gemiddelde producties. Wie toch wil streven naar maximale opbrengsten, moet bewijzen dat bijkomende bemesting niet negatief inwerkt op de doelstellingen Nitraatrichtlijn. Er moeten extra initiatieven genomen worden in de tuinbouw en in de polders, en er is nood aan een duidelijk plan om de fosfaatproblematiek aan te pakken.

Na het eerste overleg op 17 december werd een terugkoppeling georganiseerd, ook naar de landbouworganisaties. Na het tweede overleg met de Commissie, vond op 19 maart een tweede overleg met de landbouworganisaties plaats. Tijdens dit overleg werden de voornaamste knelpunten die vanuit de Commissie naar voren werden geschoven, toegelicht. Tevens werd met de landbouworganisaties afgesproken dat zij zelf actief zullen helpen zoeken naar voor de sector zowel technisch als financieel haalbare oplossingen. Naar ik

verneem, wordt hier op dit ogenblik binnen de organisaties intensief overleg over gepleegd. Dit bleek ook duidelijk tijdens het overleg met de organisaties op vrijdag 16 april.

Een volgend overleg met de landbouworganisaties is gepland op 30 april.

De landbouworganisaties worden ook betrokken bij het overleg dat werd opgestart met wetenschappers, onderzoekscentra en praktijkcentra. Hierbij wordt de wetenschappelijke en praktijkgerichte onderbouwing van mogelijke voorstellen aan de Commissie voorbereid. In dit kader zijn er op dit ogenblik twee werkgroepen actief: een eerste omtrent voeder- en akkerbouwgewassen en een tweede omtrent tuinbouwgewassen.

Op dit ogenblik loopt een onderzoek naar de zogenaamde procesfactor, die aangeeft wat de impact is van het stikstofresidu in de bodem op de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Hierbij wordt zowel rekening gehouden met de aard van het gewas als met de bodemkenmerken. Uit deze studie zal blijken in hoeverre en hoe een differentiëring van de reststikstofnorm in de bodem wetenschappelijk te onderbouwen is op basis van gewas en/of op basis van grondsoort. Een stuurgroep van wetenschappers en de administratie volgt deze studie op. Afgesproken is dat de landbouworganisaties op regelmatige basis zullen worden geïnformeerd over de stand van zaken van het onderzoek. De resultaten van de studie worden verwacht tegen eind 2010 begin 2011. Het is de bedoeling de resultaten van deze studie te gebruiken om in 2011 met de Commissie te onderhandelen over een differentiëring van de stikstofresidunormen in de bodem naar teelt en/of naar grondsoort.

De Europese Commissie beoordeelt het mestbeleid in de lidstaten op basis van de Europese richtlijnen zoals de Nitraatrichtlijn en de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water. In de Nitraatrichtlijn is voorzien dat ten minste om de 4 jaar een evaluatie moet gebeuren van het actieprogramma. Voor Vlaanderen betekent dit een evaluatie van het Mestdecreet en de bijhorende uitvoeringsbesluiten. Indien de doelstellingen van de richtlijn niet worden gehaald of dreigen niet te worden gehaald, moeten volgens de Nitraatrichtlijn verscherpte maatregelen worden genomen.

De Europese Commissie heeft, net als wijzelf, vastgesteld dat de oppervlaktewaterkwaliteit aanzienlijk is verbeterd. Ze blijft echter meteen ook bezorgd om de kwaliteit. In de loop van de periode 2008-2009 is immers nog bij 27 percent van de meetpunten jaarlijks een of meer overschrijdingen van de norm van 50 milligram nitraat per liter vastgesteld. Bovendien is de Europese Commissie erg bezorgd om de grondwaterkwaliteit. Bij 38 percent van de meetpunten zijn waarden boven 50 milligram per liter gemeten.

De voorbije jaren is een minder uitgesproken positieve trend vastgesteld in de grondwaterkwaliteit dan in de oppervlaktewaterkwaliteit. De Europese Commissie is er zich goed van bewust dat de verbetering van de grondwaterkwaliteit, gezien de omvang van de waterlichamen, een veel langzamer proces is dan de verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit.

De Europese Commissie apprecieert ons dichte monitoringsnetwerk voor oppervlakte- en grondwater. Mevrouw Rombouts heeft hier in haar vraagstelling overigens naar verwezen.

Volgens de Europese Commissie is er 20 jaar na de uitvaardiging van de Nitraatrichtlijn behoefte aan duurzame en verscherpte inspanningen om de waterkwaliteitsdoelstellingen van de Nitraatrichtlijn te bereiken. De Europese Commissie is van mening dat Vlaanderen tegen grote uitdagingen aankijkt om de goede ecologische toestand in de kaderrichtlijn te bereiken.

Dit is uiteraard niet enkel een opdracht voor de landbouw. Gezien het belang van stikstof en fosfaat in het waterecosysteem speelt de landbouw hierin echter een belangrijke rol. Ook de huishoudens en de industrie zullen de komende jaren nog inspanningen moeten leveren.

De Europese Commissie laat toe dat de doelstellingen onder meer door middel van een sensibilisering in samenwerking met de landbouwsector worden bereikt. Het belangrijkste is dat de milieudoelstellingen worden gehaald. Het is echter duidelijk dat sensibilisering op zich

niet zal volstaan. Om de milieudoelstellingen te halen, zullen de huidige maatregelen met betrekking tot stikstof en fosfaat moeten worden aangescherpt.

Zoals ik in mijn antwoord op de vraag om uitleg van de heer Callens al uitvoerig heb toegelicht, voer ik momenteel nauw en intens overleg met de Europese Commissie, met de Vlaamse administraties, met de wetenschappelijke instellingen en met de landbouwsector om doelgericht, resultaatgericht en met respect voor de landbouwsector een nieuw actieprogramma uit te werken.

De door mij voorgestelde maatregelen zullen op hun technische en economische haalbaarheid worden getoetst. Ze zullen eveneens worden getoetst aan de mate waarin ze bijdragen tot het halen van de doelstellingen die in de Nitraatrichtlijn worden vooropgesteld. Dit zal op basis van wetenschappelijke onderbouwingen gebeuren. Dit is trouwens de uitdrukkelijke vraag van Europees Commissaris Potocnik, die bevoegd is voor het leefmilieu.

Ik ben me zeer goed bewust van het uitgebreide pakket administratieve handelingen die aan het Mestdecreet zijn verbonden. Naar aanleiding van het nieuwe actieplan zal ik niet nalaten een aantal voorstellen uit te werken die, waar mogelijk, voor een vermindering van deze lasten moeten zorgen. Heel wat administratieve lasten zijn echter aan voordelen voor de betrokken landbouwbedrijven gekoppeld. Ik denk in dit verband onder meer aan de opvolging van de derogatie en aan de bijkomende informatie die moet worden bijgehouden en overgemaakt bij het gebruik van de regressierechten in het licht van de berekening van de uitscheidingsnormen. Bovendien worden een aantal administratieve handelingen door de Europese Commissie opgelegd. De reeds vermelde administratieve verplichtingen die aan de derogatie zijn gekoppeld, vormen hiervan een voorbeeld.

De Mestbank levert, binnen de mogelijkheden van de wetgeving, aanzienlijke inspanningen om de administratieve lasten te verlagen en om de landbouwers bijkomende hulpmiddelen aan te reiken. Tijdens mijn bezoek aan Agribex in december 2009 heb ik zelf vastgesteld en ervaren hoe de Mestbank aan de digitale ondersteuning van de land- en tuinbouwers werkt. Ik denk hierbij onder meer aan het BASsistent-systeem, dat rekenprogramma's voor de individuele landbouwers omvat. Dit systeem zorgt ervoor dat een hele reeks administratieve handelingen wordt vereenvoudigd en tot een minimum wordt beperkt. Op die manier wordt heel wat tijd gewonnen. Bovendien kan op een eenvoudige manier klantgerichte informatie voor de landbouwer worden gegenereerd. Hierdoor kan de landbouwer oordeelkundiger te werk gaan. Het gevolg is dat minder fouten worden gemaakt.

Dit betekent niet dat ik niet zal trachten overbodige of minder doelmatige administratieve lasten verder aan te pakken. Naar aanleiding van het nieuwe actieprogramma heb ik de Europese Commissie voorgesteld de complexe correcte op de uitscheidingscijfers van melkvee uit de regelgeving te schrappen. De Europese Commissie heeft in haar reactie aangegeven dat dit een redelijk voorstel lijkt.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik dank de minister voor het uitgebreid antwoord. Nu ik het volledige verhaal heb gehoord, begrijp ik de bezorgdheid in de sector. Ik heb daarnet zelf al naar de motivatie in de sector verwezen. Ik zal hier blijven op drukken. Indien de motivatie in de sector verdwijnt, zal geen vooruitgang meer worden geboekt. Er zal zelfs snel achteruitgang zijn. Momenteel worden inspanningen geleverd en resultaten geboekt. Indien dit niet zou worden gevalideerd of geapprecieerd, zal de motivatie snel onderuit worden gehaald. Aangezien dit me een belangrijk element van toekomstige discussies lijkt, wil ik het hier nogmaals onderstrepen.

Mijn vraag over de rapporteringsmethodes is ingegeven door de vaststelling dat de Europese Commissie veelal landen vergelijkt. We zijn zeer streng voor onszelf. Dit is een goede zaak. We willen hier niet van afwijken. Indien dit tegen ons zou kunnen worden gebruikt, zou dit

enigszins oneerlijk zijn. We zouden onszelf op een verkeerde manier behandelen. Daar zou niemand bij gebaat zijn.

Ik stel me vragen bij de rapporteringsmethodes. Ik heb begrepen dat de Europese Commissie geen eenduidige voorschriften heeft over de manier waarop moet worden gerapporteerd. In de richtlijn wordt enkel een doelstelling vooropgesteld. Afhankelijk van de manier waarop wordt gerapporteerd, kan die doelstelling heel verschillend worden geïnterpreteerd. Over een aantal maanden volgt het Europees voorzitterschap. Ik vraag me af of er dan geen kans is om te zorgen voor een duidelijkere richtlijn over die rapportering, zodat we op gelijke voet worden behandeld met andere landen.

U haalt ook aan dat er een zeer sterke stijging is op het vlak van de meetpunten. U bent heel tevreden dat de Europese Commissie ook ziet dat er een duidelijke verbetering is. Als er in een paragraaf staat dat er nog 27 percent is dat er niet aan voldoet, dan moeten we er toch op wijzen dat het om één overschrijding in die 800 meetpunten kan gaan. We zijn streng voor onszelf. Ik hoop dat dat geapprecieerd wordt of dat dat zeker mee in rekening wordt gebracht bij de beoordeling en dat we op een eerlijke manier worden vergeleken met andere landen.

De voorzitter: De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens: Minister, ik ben tevreden met uw antwoord. Ik wil er toch op wijzen dat de landbouwsector al heel wat inspanningen heeft geleverd. Met de commissie hebben we dat al kunnen vaststellen, onder andere op het vlak van de mestverwerking. De sector levert serieuze inspanningen om de mest op het land te verminderen. Voor Europa gebeurt er misschien nog niet genoeg.

Ik ben ervan overtuigd dat we bijna aan het einde zijn van de inspanningen van de landbouwers. Vanaf vandaag moeten we vooral denken aan de inspanningen in verband met het rioleringsstelsel voor private lozingen. Ik verwijs naar wat hier vorig jaar werd goedgekeurd. Op dat gebied staan we nog aan het startpunt. Zodra onze inspanningen goed lopen, zal de vervuiling van het oppervlaktewater heel sterk verminderen. We kunnen van hieruit dan ook stellen dat Europa een beetje geduld moet hebben. Voor de sector hebben we de inspanningen gedaan. De andere sectoren zijn aan het volgen. Wij zijn daar eigenlijk niet de schuldige van. We zouden eigenlijk niet bereid mogen zijn om de sector te belasten met nog zwaardere verplichtingen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, met mij stelt de voltallige Vlaamse Regering vast dat er al enorme inspanningen zijn gedaan. Ik ben blij dat u dat ook sterk benadrukt. Die hebben ook effect. Dat zorgt ook voor motivatie: we doen iets, en dat heeft ook resultaat.

Ik heb het voortgangsrapport officieel aan de Commissie overhandigd tijdens Agribex. De landbouworganisaties waren toen aanwezig. De eerste repliek van de Commissie was dat er goede elementen in zaten. We zijn dan ook nogal verrast dat men vooral focust op resultaten die we niet halen. Dat is natuurlijk de taak van de Commissie. Het zal onze opdracht zijn om op een goed onderbouwde, wetenschappelijke manier aan te tonen dat de inspanningen die we doen misschien traag verlopen en dat we de doelen mits een bijsturing kunnen halen. We zullen daar een goed overleg over plegen.

Mevrouw Rombouts, die motivatie is voor mij erg belangrijk. We zullen daar echt rekening mee houden. Een sector bij wie het water aan de lippen staat, die echt zware inspanningen moet leveren, wordt moedeloos als er nog extra lasten worden opgelegd. Op de duur doet men dan niets meer. Ik ben me daar echt van bewust. We zullen daar zeker rekening mee houden.

Een andere opmerking ging over het rapporteren. Ik denk dat er een kans is om dat in de marge van het voorzitterschap aan te kaarten. Tijdens ons voorzitterschap is een van de speerpunten, ook van de Europese Raad Leefmilieu, het oplijsten van een beter instrumen-

tarium voor Leefmilieu. Dat gaat onder andere over het milieueffectenrapport (MER). Het is echter ook ruimer. De vraag is of we de juiste instrumenten hebben, of we die ook juist hanteren, of de rapportering die eraan gelinkt is door iedereen op een goede, correcte manier gebeurt. Ik ben bereid om die zaak op te nemen, zonder daar alleen de focus op te leggen. We moeten het ook ruimer bekijken. We moeten zeker kijken of die rapportering door alle landen op dezelfde manier gebeurt. Dat is niet het geval, dat klopt. Met het fijn stof zien we hetzelfde gebeuren. Ook daar zijn er grote verschillen in de manier van meten en rapporteren. Het is een goede suggestie. Misschien moeten we het ook eens aankaarten bij onze Europese parlementsleden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Gwenny De Vroe tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het statuut van de milieucoördinatoren

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Mevrouw Gwenny De Vroe: Voorzitter, minister, iedereen hier aanwezig is allicht op de hoogte van het feit dat bedrijven of andere inrichtingen met een impact op het milieu al sinds 1996 een milieucoördinator dienen aan te stellen.

De taken, verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden van de milieucoördinator staan opgesomd in het decreet Algemene Bepalingen betreffende het Milieubeleid en het Vlaamse reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM). De exploitant moet de aanstelling melden bij het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) Afdeling Milieuvergunningen. De milieucoördinator kan een werknemer van de exploitant zijn, een interne milieucoördinator genaamd, of een externe adviseur die op basis van een overeenkomst met de exploitant de milieucoördinatie op zich neemt. Zo'n externe milieucoördinator moet over een erkenning beschikken, die wordt verleend door de Vlaamse minister van Milieu. Vanzelfsprekend zijn er voor de milieucoördinatoren allerlei vereisten op het vlak van opleiding, beroepservaring, bijscholing, technische kennis en kennis van de milieuwetgeving en -reglementering.

De exploitant moet ook het nodige doen opdat de milieucoördinator zijn taak naar behoren kan vervullen. De interne milieucoördinator mag als werknemer van de exploitant geen nadeel ondervinden van zijn taak als milieucoördinator. Hij of zij kan daarvoor rekenen op bijzondere bescherming bij vervanging of ontslag. Dat is logisch, aangezien de milieucoördinator tegenover de omgeving en de overheid verantwoordelijkheden heeft die niet overeenkomen met die van de exploitant.

De vraag wie wat de overheid betreft verantwoordelijk wordt gesteld bij tekortkomingen of fouten bij een exploitatie, is niet zo eenvoudig te beantwoorden. Bij de milieucoördinatoren bestaat heel wat onrust over een voornemen om administratieve boetes voor milieucoördinatoren door de afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer mogelijk te maken, indien de taken van een milieucoördinator niet naar behoren zouden zijn vervuld. Dergelijke tekortkomingen hebben echter vaak niet te maken met het slecht functioneren van de milieucoördinator, maar wel met tekortkomingen in de bedrijfsvoering. In veel gevallen wordt bijvoorbeeld vertrouwelijke informatie uit het jaarverslag achtergehouden voor de milieucoördinator, die dan wel zou moeten opdraaien voor de gevolgen. Aangezien de milieucoördinator in geval van controles ook de spreekbuis van het bedrijf is, komt het regelmatig voor dat zijn of haar naam wordt opgenomen in het pv, wat tot verdere gerechtelijke stappen tegen de milieucoördinator kan leiden.

Ten slotte zijn veel interne milieucoördinatoren verzekerd via het bedrijf, maar dergelijke verzekeringen sluiten per definitie de professionele aansprakelijkheden van de milieu-

coördinator uit, zoals vergissingen, nalatigheden, professionele fouten enzovoort, wat ertoe leidt dat eventuele boetes op persoonlijke titel voor rekening van de milieucoördinator komen.

Minister, is het de bedoeling om te werken aan de kwaliteit van de milieucoördinatoren door administratieve boetes op te leggen? Bent u er zich van bewust dat de milieucoördinator op persoonlijke titel wordt aangesteld en dat de opgelegde maatregelen dus ook persoonlijk zullen worden opgelegd? Bent u bereid om mensen en middelen vrij te maken voor het opvolgen van de kwaliteit van de milieucoördinatoren? Bent u bereid om de bestuurlijke handhaving met betrekking tot de milieucoördinator in te trekken en te vervangen door een systeem van kwaliteitsborg voor de aangestelde en erkende milieucoördinatoren?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw De Vroe, het klopt dat milieucoördinatoren in principe – en ik benadruk die laatste twee woorden – op persoonlijke titel kunnen worden aangesproken of beboet indien ze hun decretaal voorziene verplichtingen, zoals de kwartaalrondgang of het bijhouden van het afvalstoffenregister, niet naleven. Ik wil erop wijzen dat, als een milieucoördinator zijn taken op een niet-kwalitatieve wijze uitvoert, het in de eerste plaats aan de exploitant is die de milieucoördinator heeft aangesteld, om daartegen op te treden. In een dergelijk geval beschikt de overheid trouwens ook over een initiatiefrecht. In toepassing van artikel 3.2.3, paragraaf 3, van het decreet van 1995 kan de overheid aan de exploitant vragen om een andere milieucoördinator aan te stellen, indien zou blijken dat de aangestelde coördinator niet over de vereiste kwalificaties en eigenschappen beschikt om de functie naar behoren uit te voeren. Verder beschikt de overheid over de mogelijkheid om administratieve sancties te nemen. Als het gaat over een erkende milieucoördinator heeft de overheid de mogelijkheid om de erkenning in te trekken. Ik kom daar straks ook nog op terug.

Het is wel zo dat de wettelijke verplichtingen uit titel III onder het toepassingsgebied vallen van titel XI met betrekking tot toezicht, handhaving en veiligheidsmaatregelen van het decreet van 1995. In het Milieuhandavingsdecreet wordt een belangrijk onderscheid ingevoerd tussen milieu-inbreuken en milieumisdrijven. De eerste kunnen enkel nog op bestuurrechtelijk vlak worden beteugeld. De misdrijven zijn in principe strafrechtelijk handhaafbaar, met in tweede instantie de mogelijkheid om een bestuursrechtelijke boete op te leggen. De wettelijke verplichtingen uit titel III van het decreet, over de bedrijfsinterne milieuzorg, waarvan de niet-naleving als een milieu-inbreuk is gekwalificeerd, zijn bepaald in bijlage 1 van het besluit van de regering van 2008. Van de vijf mogelijke inbreuken die in die bijlage zijn opgesomd, hebben er drie betrekking op de verplichtingen die de exploitant in acht moet nemen bij de aanstelling van een milieucoördinator. De twee overige hebben betrekking op de verplichting voor de milieucoördinator om op vraag van de exploitant een advies te verstrekken over de milieu-investeringen enerzijds en op de verplichting om een jaarverslag op te stellen anderzijds.

In de praktijk is dat met betrekking tot bestuurlijke geldboetes nog niet gebeurd. Daarenboven is de kans klein dat milieucoördinatoren persoonlijk worden beboet. De overige operationele taken, zoals de controle op de naleving van de milieuwetgeving op de werkvloer, het waken over of instaan voor de uitvoering van voorgeschreven emissie- en immissienormen, of de verplichtingen met betrekking tot het bijhouden van een afvalstoffenregister, zijn niet als milieu-inbreuk omschreven. Volgens het Milieuhandavingsdecreet zijn schendingen van die verplichtingen wel milieumisdrijven, die strafrechtelijk kunnen worden beteugeld. In de praktijk zal de procureur des Konings dus kunnen overgaan tot strafrechtelijke vervolging. Het komt in het kader van de strafrechtelijke beteugeling in de eerste plaats aan de verbalisant toe om te oordelen of de milieucoördinator in casu de regelgeving heeft geschonden. De verbalisant is immers degene die de feiten als eerste beoordeelt. Indien hij meent dat de milieucoördinator een ernstige fout heeft begaan, kan hij

beslissen om het proces-verbaal ten laste van de milieucoördinator op te stellen, al dan niet samen met het bedrijf waarvoor de milieucoördinator werkt. In de praktijk gebeurt dit zelden. Indien de procureur des Konings beslist om dit proces-verbaal niet strafrechtelijk te behandelen, komt het dossier bij de afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer (AMMC). Zij zullen de procedure opstarten om een alternatieve bestuurlijke geldboete op te leggen.

In dat kader heeft de milieucoördinator de mogelijkheid om een schriftelijk verweer in te dienen en kan hij dit desgewenst ook mondeling toelichten bij de AMMC. In deze procedure kan de milieucoördinator aanhalen dat hij ten onrechte voor de feiten wordt aangesproken. Hij kan bijvoorbeeld aantonen dat het bedrijf systematisch zijn raadgevingen negeerde of hem onjuiste informatie aanreikte. Het spreekt voor zich dat indien hij de feiten hard kan maken, niet de milieucoördinator, maar enkel het bedrijf zal worden beboet. Tegen de beslissingen van de AMMC bestaat er steeds een beroepsmogelijkheid bij het Milieuhandhavingcollege, met name tegen de beslissing tot het opleggen van een bestuurlijke geldboete.

Het milieubeleid heeft vele prioriteiten. Dat weet u. Dat komt dikwijls aan bod in de commissie. Het controleren van de kwaliteit van uitvoering van de taken van een milieucoördinator op de werkvloer door de overheid lijkt mij niet bovenaan in de lijst van prioriteiten te moeten staan. Naast het toezicht van de exploitant op de door hem aangestelde coördinator is er trouwens in vele gevallen de bewaking van het functioneren door de sociaalrechtelijke organisaties in de onderneming. Ik denk aan het comité voor preventie en bescherming van de werknemers op het werk en de ondernemingsraad. Uit de parlementaire stukken blijkt dat bij de goedkeuring van het decreet bedrijfsinterne milieuzorg in 1995 deze vormen van interne controle op de uitvoering van de taken van de milieucoördinator primeerden op de controle door de overheid.

Het past even stil te staan bij de huidige vormen van kwaliteitsbewaking van de kennis van de milieucoördinatoren. Personen die als milieucoördinator in een A-inrichting worden aangesteld, moeten vooraf 250 uur aanvullende vorming hebben gevolgd en met succes een eindexamen afleggen. Voor een B-inrichting bestaat de verplichting erin om 150 uur aanvullende vorming te volgen en eveneens een examen af te leggen. De programma's van aanvullende vorming zijn aan een voorafgaande erkenning onderworpen. De afdeling Milieuvergunningen volgt achteraf deze vormingen verder op door het bijwonen van de lessen en van de examens. Hiermee wordt het bijbrengen van de noodzakelijke kennis en vaardigheden bij de milieucoördinator bewaakt. Ook bestaat nog de verplichting voor de milieucoördinator om 30 uur per jaar bijscholing te volgen. Hiermee wordt beoogd dat de coördinator zijn kennis up-to-date houdt zodat hij op een kwalitatieve wijze zijn taken kan uitvoeren. Ik ben ervan overtuigd dat de overgrote meerderheid van de milieucoördinatoren zijn taken op een kwalitatieve wijze uitvoert.

In de toekomst zal de kwaliteitscontrole van de erkende organisaties en personen op een andere leest worden geschoeid. Ik verwijs hiervoor naar de bepalingen van het decreet van 27 maart 2009, wat betreft de aanvulling met een regeling inzake erkenningen en houdende wijziging van diverse andere wetten en decreten. Dit decreet, waarvoor mijn diensten momenteel het ontwerp van uitvoeringsbesluit opstellen, mevrouw De Vroe, bepaalt dat het gebruik van erkenningen aan gebruikseisen kan worden onderworpen. Deze gebruikseisen kunnen periodieke evaluaties van alle erkende organisaties en personen inhouden. Er is ook voorzien dat de erkenning kan worden geschorst of ingetrokken in de gevallen die vooraf zijn bepaald. Een mogelijke aanpassing naar inzet van mensen en middelen voor de kwaliteitscontrole van erkende organisaties en personen zal in het kader van de nieuwe decretale bepalingen worden bekeken.

De volledige milieuregelgeving valt onder het toepassingsgebied van het Milieuhandhavingdecreet. De regeling in het Milieuhandhavingdecreet, inclusief de mogelijkheid

tot bestuurlijke beboeting, is van toepassing op alle schendingen van de milieuregelgeving, ongeacht wie de overtreder is. Het is niet aangewezen noch wenselijk de bestuurlijke handhaving specifiek ten aanzien van de milieucoördinator af te schaffen. Temeer daar te verwachten valt dat de kans dat een milieucoördinator persoonlijk beboet wordt, zeer klein is.

Het is uiteraard de bedoeling om te blijven werken aan de kwaliteit van de milieucoördinatoren, maar dan via de mogelijkheden in het decreet van 27 maart 2009, namelijk de schorsing of de intrekking van de erkenning indien de milieucoördinator zijn taak niet naar behoren vervult. Ik hoop u daarmee gerustgesteld te hebben.

Mevrouw Gwenny De Vroe: Dank u, minister, voor uw duidelijk antwoord.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over maatregelen tegen gehoorschade door luide muziek

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Minister, in december 2009 werd een rondetafelconferentie georganiseerd over muziekgerelateerde geluidshinder en gehoorschade. De problematiek rond deze geluidshinder is vrij complex, omdat die bestaat uit verschillende componenten en verschillende beleidsdomeinen omvat, zoals Leefmilieu, Volksgezondheid, Cultuur, Jeugd en Onderwijs. Bij de eerste verkennende gesprekken waren mensen uit allerhande sectoren aanwezig. Dat moest leiden tot een brede discussie en gedragen oplossingen. Al snel werd duidelijk dat de vraag naar gepaste maatregelen kon worden opgedeeld in twee luiken: wetgeving en sensibilisering.

De bestaande wetgeving is complex, bevindt zich op verschillende niveaus en blijkt niet meer aangepast aan de huidige situatie. Zo is er het federale KB van 1977 over elektronische muziek. Geluidshinder wordt op Vlaams niveau ook geregeld binnen Leefmilieu door de VLAREM-regelgeving. Voor openluchtevenementen zijn de gemeenten bevoegd. Bestaande gemeentelijke acties en reglementering richten zich eerder op omgevingshinder en niet op het aspect gehoorschade. De sensibilisering moet uiteraard gebeuren naar zo veel mogelijk doelgroepen en sectoroverschrijdend. Begin dit jaar zouden er werkgroepen zijn opgestart die in de loop van dit jaar beide pijlers verder zouden uitwerken.

Intussen blijkt dat er steeds meer klachten komen over overdreven sterk geluid bij optredens, niet enkel bij openluchtevenementen, maar ook in private zalen zoals de Lotto Arena en het Sportpaleis. In De Standaard van 19 april stelde de operationeel verantwoordelijke van beide zalen dat er geen wettelijke begrenzing is voor zaalconcerten: “Buiten moet je je aan de regels houden. Maar de Lotto Arena is zo goed geïsoleerd dat er nauwelijks of geen omgevingslawaaï is. Dus kunnen de mannen achter de knoppen gewoon hun zin doen.” De werknemers hebben zelf geen stok achter de deur om die technici in te tomen. De uitbaters van de zalen hebben intussen oordopjesautomaten laten installeren. Dat vind ik de wereld op zijn kop. Het helpt, maar het lijkt me nuttig om dit probleem aan te pakken. Ik ben ervan overtuigd dat u daarmee bezig bent, minister.

Ik heb vernomen dat er werkgroepen werden opgestart om maatregelen uit te denken. Wanneer verwacht u resultaten? Zijn er al tussentijdse conclusies en kunnen die al worden meegedeeld? In welke mate zijn uw collega's bevoegd voor Onderwijs en Welzijn of hun departementen betrokken bij deze werkgroepen? Sensibilisering blijkt een belangrijke pijler om gehoorschade te voorkomen. Wordt dit ook binnen de verschillende werkgroepen besproken en zijn daar al concrete actieplannen uit voortgekomen? Werd of wordt over die actieplannen en sensibiliseringcampagnes overlegd met de culturele en de muzieksector?

Het aanpassen en actualiseren van de wetgeving blijkt essentieel. Die wetgeving zou nog niet uitgebreid genoeg zijn. Er zijn nog hiaten. Men stelt ook vaak dat de meetmethode niet is aangepast. Er is een A-weging en een C-weging. Bij de C-weging worden de lage bastonen meer in aanmerking genomen. Er is blijkbaar geen consensus over de beste methode. Welke knelpunten ziet u in de huidige wetgeving? Er blijkt geen algemeen geldende regelgeving te zijn voor excessief geluid in bepaalde zalen. Welke oplossingen ziet u daarvoor?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Voorzitter, ik sluit me graag aan bij de vragen van mevrouw Eerlingen, vanuit dezelfde bezorgdheid en wetende dat de minister daar zelf ook bezorgd om is, aangezien we het daar in deze commissie al een aantal keren over gehad hebben.

Het verhaal van de normen is volgens mij één verhaal. Maar mijn bezorgdheid gaat vooral naar de praktische haalbaarheid om mensen zich effectief te laten schikken naar bepaalde geluidsnormen. Kunnen wij installaties dermate uitrusten zodat men er niet meer van kan afwijken, om op die manier ook een goede controle te kunnen uitvoeren? Iedereen weet dat, als de politie een controle uitvoert en vraagt om de muziek stiller te zetten, de muziek inderdaad stiller wordt gezet, maar dat binnen de 10 minuten na het vertrek van de politie de muziek opnieuw harder wordt gezet. Dat brengt de politie in een zeer moeilijk parket. Je kunt een fuif dan namelijk ook stilleggen, maar als er op zo'n fuif 500 man aanwezig is, staat de politie niet te springen om de tent te ontruimen. Op die manier kan er dus ook niet worden opgetreden.

Ik ben in elk geval geschrokken toen ik op de Jeugdraad hoorde dat de nieuwe trend is om uit te gaan met oordopjes. Op zich is dat positief qua sensibilisering, maar het is ook controvers, als je weet dat je oordopjes moet hebben omdat je anders gehoorschade krijgt. De suggestie werd daar zelfs gedaan dat je iemand voor zijn zestiende verjaardag geen brommer meer moet geven, maar wel een pakketje oordopjes om uit te gaan.

Ik denk dat de bezoekers van die fuiven niet meteen vragende partij zijn, maar anderzijds willen zij kwaliteitsvolle muziek ook wel kunnen horen. We moeten mijns inziens echt in gesprek gaan met de dj's die de muziek aanleveren en spelen. Is er momenteel zicht op of er maatregelen kunnen worden genomen die praktisch haalbaar en controleerbaar zijn, zodat we de normen ook effectief op het terrein kunnen handhaven?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, bedankt om dit onderwerp warm te houden. Het klopt dat we vorig jaar gestart zijn met een werkgroep. We hebben ook een rondetafelconferentie gehad op 1 december 2009 over muziekgerelateerde hinder en gehoorschade. Die conferentie werd heel positief ervaren door iedereen uit de sector. We hebben echt iedereen rond de tafel gebracht die daar iets mee te maken heeft. U kunt een heel uitgebreid verslag van de rondetafelconferentie terugvinden op www.lne.be, onder 'thema's'. Daar kun je tot in detail de conclusies van de rondetafelconferentie terugvinden.

We hebben ook een aantal buitenlandse wetgevingen inzake geluidsniveaus en sensibilisering bekeken. Op basis daarvan worden nu in drie werkgroepen, samengesteld uit vertegenwoordigers van de rondetafelconferentie, voorstellen voor reglementering besproken. De eerste werkgroep vond vorige week dinsdag plaats, de tweede vindt volgende week plaats en de derde de week daarop, begin mei. De werkgroepen bestaan uit vertegenwoordigers uit de cultuur-, onderwijs- en jeugdsector, de muzieksector – zowel geluidstechnici, organisatoren als verantwoordelijken van de zalen –, audiologen en andere betrokkenen uit de gezondheidszorg, geluidskundigen en handhavers.

Aangezien we nog niet met alle werkgroepen zijn samengekomen, is het nog te vroeg om tussentijdse conclusies voor te leggen. Wat ik ondertussen wel kan meedelen, is dat er een grote bereidheid is om tot een gelimiteerd geluidsniveau te komen. Men is vanuit de sector

zelf vragende partij voor een norm. Ik verwijs daarbij naar het krantenartikel waar mevrouw Eerlingen het al over had. We streven ernaar om in het voorjaar van 2011 klaar te zijn om de maatregelen effectief in te voeren.

Ik werk in dit dossier zeer nauw samen met mijn collega-minister Vandeurzen, bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Vertegenwoordigers uit zijn kabinet en van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid volgen het dossier op in samenwerking met het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie. Andere departementen zoals die van Cultuur, Jeugd en Onderwijs zijn niet uitgenodigd om deel uit te maken van het werkgroepoverleg, maar de sectoren zelf zijn wel betrokken via hun vertegenwoordigers.

Ook op het vlak van sensibilisering is het overleg ondertussen opgestart. Op dit moment wordt er door het Steunpunt Milieu en Gezondheid een literatuurstudie uitgevoerd waarin de wetenschappelijke evidentie en effectiviteit van sensibilisatieactiviteiten in binnen- en buitenland worden onderzocht. Daaruit moet blijken welke sensibilisatiecampagnes bij welke doelgroep effectief zijn en onder welke voorwaarden. Je kunt immers wel foldertjes uitdelen en gratis oordopjes ter beschikking stellen, maar als dat zijn doel voorbijschiet, is dat geen oplossing. De conclusies die uit dat onderzoek worden getrokken, zullen eveneens worden besproken met zowel de mensen uit de cultuur-, onderwijs- en jeugdsector als met alle betrokken uit de muzieksector, geluidsdeskundigen, audiologen en andere betrokken en ook met de gemeentebesturen.

Ondertussen bereiken mij vanuit het veld al heel wat initiatieven, die ik uiteraard toejuich. Deze week organiseren de provinciale jeugddienst Limburg en Fuifpunt een studiedag over 'Kwaliteit en impact van geluid op fuiven en muziekevenementen'. Er zijn 'geluidsvriendelijke Druivenfeesten' aangekondigd, organisatoren voorzien in oordoppen, concertgangers schaffen zich op voorhand zelf oordoppen aan enzovoort. We zien dat dit nu echt leeft, en dat is op zich al een belangrijke sensibiliseringscampagne.

Momenteel legt het KB van 24 februari 1977 in een inrichting een maximumgeluidsniveau van 90 dB(A) op. Wat betreft muziekactiviteiten, is dit KB enkel van toepassing voor instellingen zonder dansvloer of instellingen met dansvloer kleiner dan 100 vierkante meter, zoals cafés met een beperkte dansvloer. Voor andere inrichtingen, zoals discotheken, concertzalen, fuiflokalen en openluchtactiviteiten, zoals festivals, wordt het KB niet toegepast en is op dit moment een maximaal geluidsniveau moeilijk afdwingbaar. Bij een openluchtactiviteit kan een college van burgemeester en schepenen bij de toelating in theorie wel een norm vaststellen, alleen is het vaak niet duidelijk hoe die moet worden gehandhaafd. Ik meen dat er ook in de meeste politiereglementen in een norm voorzien is. Hetzelfde geldt voor VLAREM-milieuvergunningen, waarbij het in theorie ook mogelijk is om via bijzondere voorwaarden een maximale geluidsnorm op te leggen, maar ook hier is er geen eenduidige methodiek voor meting en controle.

In de werkgroepen wordt onder meer bekeken of we met de verschillende partijen tot een consensus kunnen komen voor wat een nieuwe wetgeving voor een globale aanpak van gehoorschade door muziek betreft. Zoals gezegd, moeten we daar in het voorjaar van 2011 klaar mee zijn en daarbij gaat het inderdaad ook over het onderscheid maken tussen hoge tonen en lage tonen en bastonen, en over het hanteren van andere meetmethodes, want nu kan niet alle meetapparatuur even verfijnd en goed meten en kan het onderscheid tussen die verschillende tonen niet worden gemaakt. Onze regelgeving is ook voor een stuk verouderd. We proberen de nieuwe regeling goed uit te werken zodat we een goeie regeling hebben, want als we rap iets zouden maken waarover weinig consensus bestaat, dan zal er inderdaad van worden afgeweken.

Mevrouw Rombouts, het klopt dat men de muziek soms eventjes stiller draait en daarna weer luider. Ook als er wordt gemeten en alles is in orde, wil dat niet zeggen dat men geen schade kan oplopen, want er is het onderscheid tussen de verschillende soorten tonen.

Ik vind het in elk geval heel positief dat de sector zelf zegt, bijvoorbeeld de concertzaaluitbaters, dat wie komt optreden vraagt om de muziek steeds luider te zetten, maar dat de sector daar zelf geen vragende partij voor is. Er is sprake van een opbod: niemand is vragende partij, maar toch wordt de muziek almaar luider. Het is een trend die we moeten stoppen. We moeten echt wel aandacht hebben voor de mogelijk levenslange gevolgen inzake gehoorschade.

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Minister, ik dank u voor uw antwoorden. Als ik het goed begrijp, moeten we dus wachten tot het voorjaar van 2011 voor er echt actie kan worden ondernomen. Zijn er in de tussentijd nog richtlijnen die u kunt meegeven, bijvoorbeeld aan de gemeenten? De zomerfestivals komen er weer aan en als we nog een jaar moeten wachten, zijn er weer een aantal mensen die gehoorschade zullen oplopen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Het klopt dat dat nog lang lijkt, maar om echt alle neuzen in dezelfde richting te krijgen en om ook alles technische heel correct uit te werken, is er tijd nodig. We kunnen nu moeilijk aan alle gemeentebesturen richtlijnen geven, want de meeste gemeentebesturen hebben er al opgenomen in hun politiereglement. Er is nog geen nieuwe norm op Vlaams niveau, het is dus moeilijk om instructies te geven.

Doordat we bijvoorbeeld ook de Jeugdraad betrekken bij de rondetafel, merken we dat er wel al initiatieven worden genomen, bijvoorbeeld oordopjes uitdelen. Dat gebeurt nu al bij heel veel plaatselijke initiatieven. We hebben mijns inziens al iets in beweging gezet door iedereen mee aan tafel te zetten, want men wacht niet op die norm die er pas in 2011 zal zijn. De lokale aanpak is nu al merkbaar, want een aantal organisatoren kondigen al uitdrukkelijk aan dat men bij hen geen gehoorschade zal oplopen, dat ze een gehoorvriendelijk festival zijn. Een voorbeeld hiervan zijn de Druivenfeesten. Dit is een positieve evolutie. Het is vooral belangrijk dat die bewustwording op lokaal niveau bezig is.

De normering zelf, en ik heb het nu echt over normen die worden opgelegd vanuit Vlaanderen en de manier waarop gemeten zal worden, zal pas in 2011 klaar zijn, want het is technisch geen evidente zaak.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■